

Vlaams
Parlement

vergadering **C227 – LEE30**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 10 mei 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het actieplan cadmium en het educatief pakket ‘zware metalen’ - 1988 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het opdoeken van het milieuconvenant vanaf 2014 - 1964 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stopzetting van de samenwerkingsovereenkomsten Leefmilieu met gemeenten en provincies - 1996 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de nakende afschaffing van de samenwerkingsovereenkomsten Leefmilieu met gemeenten en provincies - 1993 (2010-2011)	6
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over peilafspraken in de polders - 2007 (2010-2011)	20

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het actieplan cadmium en het educatief pakket ‘zware metalen’

- 1988 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, in februari 2006 werd het actieplan cadmium opgesteld naar aanleiding van de resultaten van een studie die het verband aantoonde tussen cadmiumblootstelling en longkanker. In dit rapport werden de regio's die hinder ondervinden van de lokale verontreiniging met zware metalen, onder de loep genomen. Meer specifiek gaat het om een groot gebied in de Noorderkempen, maar ook andere probleemgebieden zoals Hoboken, Olen, Beerse en de Gentse Kanaalzone komen aan bod. Voor elk van deze regio's werd de specifieke problematiek in kaart gebracht en werd een overzicht gegeven van mogelijke maatregelen.

In mei 2009 werd de eindrapportering van de uitvoering van het actieplan cadmium voorgesteld. De meeste acties waren inderdaad al uitgevoerd, maar ik stel vast dat een aantal andere acties nog verder lopen.

Vanzelfsprekend is een aanpak van de verontreinigingsbronnen noodzakelijk, maar ook door bewustmaking probeert men de betrokken inwoners te overtuigen van het nut van een aangepaste levensstijl. Zo werd onlangs vanuit het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) een educatief pakket ‘zware metalen’ samengesteld, dat gratis ter beschikking wordt gesteld van basisscholen in de specifieke risicoregio's.

Minister, kunt u een stand van zaken geven van de acties in het actieplan cadmium die nog in uitvoering zijn? Worden deze acties verder opgevolgd en wanneer zullen ze afgerond zijn? Wat was de concrete aanleiding voor de samenstelling van een educatief pakket ‘zware metalen’? Wat zijn de reële gevaren waarmee deze regio's vandaag nog geconfronteerd worden? Welke scholen, uit de hotspotregio's en daarbuiten, tekenden reeds in op het pakket? Worden ook nog andere doelgroepen benaderd met betrekking tot deze problematiek?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, u verwijst naar het eindrapport van mei 2009. Het klopt dat daar een volledig overzicht in staat van alle acties en de werken die naar aanleiding van die acties zijn uitgevoerd. Telkens wordt aangegeven welke acties volledig afgerond zijn en welke nog aandacht verdienen in het natraject.

In totaal gaat het om 42 acties waarvan 34 volledig zijn afgerond. In het eindrapport wordt voor deze acties een overzicht gegeven van de uitgevoerde werken en een samenvatting van de resultaten. 8 van de 42 acties waren op het ogenblik van het eindrapport nog niet volledig afgerond. Het betreft meestal werkzaamheden die passen in de algemene werking van een entiteit of afdeling, of acties die in een breder kader moeten worden gezien.

Meer specifiek maken drie van deze acties deel uit van het convenant met Umicore, Nyrstar, de OVAM en de Vlaamse Regering. Het gaat over de fabrieksterreinen in Balen, Overpelt, Hoboken en Olen. Via dit convenant is de OVAM ertoe gebonden om deze uitvoering effectief op te volgen. Na vijf jaar convenant werd een statusrapport opgemaakt dat dateert van 30 april 2010.

Een vierde actie is actie 7 ‘De aanpak van zinkassenwegen’. Dit wordt mee opgevolgd in het BONK II-project (Blootstellingsonderzoek Noorderkempen). Dit is een natraject op de biomonitoring, waarbij de regionale overheden en derden op regelmatige basis de voortgang van bepaalde acties met betrekking tot de zware metalen opvolgen. U ziet dat dat verder loopt. Actie 33 heeft betrekking op Metallo-Chimique, waarbij de OVAM Metallo-Chimique aanmaant om de nodige aanvullingen op het beschrijvend bodemonderzoek zo snel mogelijk

aan te leveren. Dat behoort tot de bevoegdheden van de OVAM. Het bijkomende veldwerk voor de woonzones van de nabije omgeving werd afgewerkt. Daarvoor werd eind 2010 een gefaseerd beschrijvend bodemonderzoek bij de OVAM ingediend. Dit werd op 17 februari 2011 door de OVAM conform verklaard. In de loop van 2011 zal het bodemsaneringsproject voor de woonzones rond Metallo-Chimique worden ingediend bij de OVAM.

Ik overloop met u nog drie acties. Voor actie 10, 'Begroening van braakliggende terreinen' is de dienst Land en bodembescherming van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie verantwoordelijk. De bodemaantasting door winderosie en de gevolgen daarvan werden bestudeerd in de studie 'Winderosie' die door de dienst van LNE werd gestart in februari 2008. Deze studie werd uitgebreid met de specifieke opdracht om bijkomend het transport van zware metalen door winderosie te bestuderen. Het onderzoek was dus niet alleen toegespitst op de met cadmium verontreinigde perimeters en op met cadmium belast fijn stof, maar bracht de relatieve ernst van problemen met opwaaierende bodemdeeltjes en de mogelijk daarmee gepaard gaande verspreiding van zware metalen, gebiedsdekkend voor heel Vlaanderen in beeld. Deze studie werd in februari 2009 afgerond.

Actie 11 is getiteld 'Onderzoek naar de teelt van energiegewassen wordt gestart in overleg met de landbouworganisaties'. De verantwoordelijke is het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). De selectie van klonen van populier en wilg geschikt voor biomassaproductie op deze armere en gepollueerde zandgronden wordt verder opgevolgd door het INBO. Specifiek zal de aandacht gaan naar de drogestofproductie, de weerstand tegen ziekten en plagen, het uitstoelingsvermogen en de hergroei na het oogsten.

Actie 13 is 'Bijkomende middelen worden vrijgemaakt uit het FFEU voor de ruiming van waterbodems. Reeds in 2006 wordt hiervan 2 miljoen euro aangewend om versneld de verontreinigde waterbodems te saneren'. Verantwoordelijke voor deze actie is de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), afdeling Rapportering Water. Het onderzoek 'Ecologische en ecotoxicologische kwaliteit van de Dommel na de ruiming van de bodem' werd in opdracht van de VMM opgestart met als doel alle verschillende onderzoeksresultaten van de Dommel voor en na saneren te bundelen om zo de effecten van de ruimingswerken te kunnen inschatten en een verder herstelplan voor de Dommel op te maken.

Als gevolg van doorgedreven inspanningen van industrie en beleid voldoen in de meeste hotspots voor zware metalen de huidige emissies aan de geldende wetgeving, met een sterke daling van de concentraties in de omgevingslucht als gevolg. Aangezien zware metalen niet afbreken in het milieu, blijft de aanwezige historische metaalvervuiling in een aantal gebieden in Vlaanderen, onder andere de Noorderkempen en Hoboken, een aandachtspunt voor het huidige milieu- en gezondheidsbeleid. Daarenboven blijft in een aantal hotspots in Vlaanderen een verhoogde uitstoot van zware metalen actueel. Voor deze hotspots zijn specifieke en beleidsgerichte milieuactieplannen lopend of reeds uitgevoerd.

Naast specifieke milieuhygiënische maatregelen spelen ook informatieverstrekking en sensibilisering een belangrijke rol bij het reduceren van de humane blootstelling aan zware metalen. Deze vereisen een sterk participatieve aanpak waarbij in samenwerking met alle betrokken lokale actoren kan worden voortgewerkt aan een betere leefomgeving. In de betrokken hotspots lopen momenteel verschillende participatieve projecten, die we natrajecten noemen, waarbij op basis van de resultaten van humane biomonitoringstudies samen met alle betrokken actoren – lokaal, provinciaal en Vlaams – wordt voortgewerkt om de zwaremetalenbelasting van de bevolking verder te doen dalen. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan kinderen. Kinderen vormen immers een kwetsbare groep voor vervuiling met zware metalen, in het bijzonder lood. Preventieve maatregelen zoals handen wassen, het beperken van nagelbijten, de speelplaats nat poetsen, binnenshuis nat poetsen en het speelgoed wassen, zijn zeer belangrijk om de opname van zware metalen door kinderen zo veel mogelijk te beperken.

Daarvoor stellen we toegankelijke informatie ter beschikking omtrent blootstelling vooral voor kinderen. Er zijn zeer concrete educatieve opleidingspakketten voor het kleuteronderwijs en de eerste graad basisonderwijs. Die zijn noodzakelijk voor een effectieve en efficiënte aanpak van de problematiek binnen de schoolomgeving. De medische milieukundigen proberen via hun netwerk de opname van zware metalen in de gekende hotspots te beperken. Om dit te bereiken, overleggen ze met lokale actoren en bekijken ze de specifieke noden. Zo bleek ook uit een overleg met de lokale actoren uit Hoboken en de Noorderkempen. Aan de hand van wijkoverleg, communicatiediensten, gezondheidsdienst, Umicore, milieudienst, CLB, Kind en Gezin enzovoort bleek dat er een grote vraag bestond naar een kant-en-klaar educatief pakket over zware metalen.

Tot nog toe tekenden 63 scholen in en ontvingen zij een pakket. Ik heb de tabel bij me van alle scholen die daarop ingetekend hebben. De scholen uit de regio Noorderkempen konden op 5 april 2011 deelnemen aan een infomoment over het educatief pakket en tegelijk hun pakket in ontvangst nemen.

In het kader van het natraject BONK II werd informatiemateriaal over gezondheidseffecten en preventie rond blootstelling aan zware metalen ontwikkeld en verdeeld. Dat gebeurde via de brochure 'Schadelijke metalen in je moestuin?' en de cadmiumpraktijkids voor artsen in de Noorderkempen, ontwikkeld door de K.U.Leuven. Er is ook een brochure voor ouders gekoppeld aan het educatief pakket. Tot slot is er een checklist voor preventieadviseurs. Dit is een instrument waarmee ze het schoolbeleid of de infrastructuur in verband met zware metalen in kaart kunnen brengen. De school kan met de checklist haar inspanningen om het contact met zware metalen te verminderen, evalueren.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als ik u goed begrijp, zijn er dus geen acties die in het eindrapport van 2009 nog niet volledig waren afgewerkt en dat intussen wel zijn. Die lopen blijkbaar nog allemaal. Ik dacht dat uit het rapport bleek dat de verwijdering van zinkassen beëindigd was tenzij voor wegen die met zinkassen zijn aangelegd. Ik las onlangs in de krant dat men ergens nieuwe ontgravingswerken start op tachtig privéterreinen voor zinkassen. Misschien kunt u me te gelegener tijd eens duiden hoe dat nu precies in elkaar zit.

Minister, in 2008 was er een blootstellingsonderzoek dat aangaf dat de negatieve impact van de blootstelling aan die zware metalen meeviel. De gezondheidseffecten voor de burgers waren redelijk. De concentratie aan zware metalen in bloed en urine in die hotspotregio's lagen weliswaar hoger dan bij mensen uit de controlegroep, maar ze bleven grotendeels onder de richtwaarde. Daarboven kunnen gezondheidsproblemen worden verwacht. Ik weet niet of er daarover de jongste tijd nog nieuwe gegevens of inzichten zijn. Ik weet ook niet of er misschien nog een vervolgonderzoek komt. Komt er nog een nieuw blootstellingsonderzoek of zijn daar geen plannen voor?

U hebt het gehad over het wegnemen van de verontreiniging en de sensibilisering van de burger. Dat zijn inderdaad de cruciale elementen, maar misschien moeten we nog meer dan in het verleden focussen op een paar terreinen waar de burger echt mee te maken heeft en die een rechtstreekse invloed hebben zoals groenteteelt en het gebruik van grondwater. Misschien kunnen we hier op het vlak van sensibiliseren nog een tandje bij steken.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: De blootstelling aan die zware metalen, specifiek in de Antwerpse regio, is van belang in het humaan biomonitoringprogramma. Ik heb het dan over de fameuze hotspots. Er loopt bijkomend onderzoek. Zijn daar al resultaten van? Als er nog geen resultaten zijn, wanneer worden die dan verwacht? Dat verloopt in verschillende fases. Misschien zijn er intussen al een aantal bijkomende resultaten gepubliceerd.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, het klopt niet dat geen enkele actie die nog niet was afgerond op het moment van het eindrapport, niet definitief is beëindigd. Actie 10 die ik daarnet heb overlopen over de begroeiing van braakliggende terreinen, is wel gerealiseerd.

Wat die zinkassen betreft, gaat het over een project dat gedurende jaren loopt. Ik heb daarbij aangegeven dat er wordt gewerkt met een voortgangsrapport. We zitten daar op schema. Dit wordt ook opgevolgd via BONK II.

U vraagt of we ons nog meer kunnen richten op terreinen waar mensen rechtstreeks mee in contact komen. Ik wil benadrukken dat daar bij de sensibilisering al op ingezet wordt. Ik heb het dan over de brochure ‘Schadelijke metalen in mijn moestuin?’, die zich richt tot die doelgroep. Die wordt verspreid door mensen die zijn aangesloten bij allerlei verenigingen zoals volkstuintjes en dergelijke.

Mijnheer Sanctorum, wat de biomonitoring betreft, klopt het dat er een vervolg is en dat er een aantal prioriteiten is gesteld. Ik moet echter nagaan wat precies de stand van zaken is en wanneer de nieuwe resultaten bekend zullen worden gemaakt. Ik zal dat navragen en doorgeven aan de commissiesecretaris. Het klopt echter dat zeker in de hotspotzones de humane biomonitoring wordt voortgezet. We willen dit op langere termijn kunnen bekijken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het opdoeken van het milieuconvenant vanaf 2014
- 1964 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stopzetting van de samenwerkingsovereenkomsten Leefmilieu met gemeenten en provincies
- 1996 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de nakende afschaffing van de samenwerkingsovereenkomsten Leefmilieu met gemeenten en provincies
- 1993 (2010-2011)

De heer Bart Martens: Minister, collega’s, op 8 april keurde de Vlaamse Regering het witboek Interne Staatshervorming goed. Ik denk dat ik niet overdrijf dat bij vele gemeente- en provinciebesturen, gemeentelijke milieuableidaren en duurzaamheidsambtenaren de beslissing tot het niet verlengen van de samenwerkingsovereenkomst toch als een donderslag bij heldere hemel kwam.

De samenwerkingsovereenkomst spruit voort uit een milieuconvenant die nog door toenmalig minister Kelchtermans is opgestart. De overeenkomst slaagde erin om overal in Vlaanderen bij de verschillende lokale besturen een soort basis op het vlak van gemeentelijk milieubeleid in de steigers te zetten en tegelijk een soort proeftuin te creëren voor lokale besturen die verder wilden gaan en wilden experimenteren met afvalpreventie, selectieve inzameling, gemeentelijke natuurontwikkelingsplannen enzovoort.

Ik denk dat de proeftuinfunctie wel resultaten heeft gehad. Ik herinner me nog van de eerste milieuconvenanten dat bijvoorbeeld lokale besturen die erin slaagden om via een doorgedreven beleid van preventie en selectieve inzameling hun huishoudelijk restafval terug te dringen tot minder dan 150 kilo per inwoner per jaar, daarvoor extra beloond en ondersteund werden. Toen bleek het een bijna onbereikbaar perspectief, maar intussen ligt het

gemiddelde in Vlaanderen onder dat niveau. Alle gemeenten hebben dus kunnen leren uit de ervaringen die de voorlopersgemeenten hebben opgedaan.

In het witboek dat op 8 april door de Vlaamse Regering is goedgekeurd, heeft men beslist om ermee op te houden en na 2013 geen vervolg te breien aan de samenwerkingsovereenkomst. De middelen die vandaag in het kader van de samenwerkingsovereenkomst worden uitgekeerd, worden herbestemd naar enerzijds investeringen in riolen en anderzijds naar het versterken van de milieuhandhaving door het Vlaamse Gewest.

Ik denk dat er ook wel legitieme redenen zijn om op een bepaald moment te zeggen dat we, in plaats van geld te steken in rapporteren en plannen, meer moeten investeren in tastbare zaken die op het terrein dingen doen vooruitgaan. We weten allemaal dat de financiële noden in het kader van het rioleringsbeleid, zeer hoog zijn. We hebben nog een serieuze achterstand in te halen. Ik vraag me toch af wat de gevolgen zijn van deze bepaling in het witboek. Ik zeg 'deze bepaling' omdat het witboek zichzelf ook wat tegenspreekt. In het hoofdstuk Energie spreekt men over een nieuwe samenwerkingsovereenkomst, terwijl in het hoofdstuk Milieu de samenwerkingsovereenkomst ophoudt te bestaan. Ik vraag me dus af of de Vlaamse Regering dit allemaal goed heeft overdacht, ook al omdat op 30 april de Vlaamse Regering haar goedkeuring heeft gehecht aan de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling, waarin is opgenomen dat versterkt zal worden ingezet op de samenwerkingsovereenkomst met de lokale besturen. Ik merk op dat Vlaamse Regering zich hier en daar toch tegenspreekt. Daarom is het nuttig om dit vandaag uit te klaren.

Het is ook belangrijk om na te gaan wat de gevolgen zijn van een en ander, bijvoorbeeld de gevolgen op het vlak van gemeentelijk milieuhandhavingsbeleid. Met het Milieuhandhavingsdecreet dat op 1 juni 2009 in werking trad, kregen de gemeenten belangrijke toezichtstaken op het vlak van milieuhandhaving, zelfs in die mate dat elke gemeente vanaf 1 mei 2010 moest beschikken over een gemeentelijke toezichthouder waarvoor in extra financiering werd voorzien in het kader van het addendum bij de samenwerkingsovereenkomst. Veel gemeenten hebben hierop ingespeeld door effectief via de extra middelen zo'n toezichthouder aan te werven.

Als die middelen worden geschrapt, wat betekent dat dan voor de toezichthouders die door de lokale besturen zijn aangesteld? Verliezen ze hun bevoegdheid? Wordt er van de lokale besturen niet meer verwacht dat ze ook toezicht doen? Komt er een wijziging van het Milieuhandhavingsdecreet door de bepaling die vandaag stelt dat elke gemeente over zo'n toezichthouder moet beschikken, te laten vallen? Verschuiven we het volledige toezicht en de volledige handhaving naar het Vlaamse Gewest of wordt het toch een vorm van eerstelijns toezicht door de lokale besturen?

Minister, ik vraag me ook af wat de gevolgen van de afschaffing van het milieuconvenant zijn voor de lokale duurzaamheidscoördinatoren. Ze nemen een taak op zich die verder reikt dan het milieubeleid. Gemeentelijke duurzaamheidscoördinatoren laten zich ook vaak in met het gemeentelijk energiebeleid, geven steun en informatie aan burgers over premies, geven hulp en advies aan burgers die duurzaam willen bouwen of verbouwen, zorgen voor een vergroening van het aankoop- en aanbestedingsbeleid van de lokale besturen. Ze hebben een beetje een centrale regiefunctie die verder reikt dan het milieubeleid in enge zin. Ze zorgen voor een horizontale integratie van het milieubeleid in de andere bevoegdheidsdomeinen en beleidsdomeinen van het lokaal bestuur. Het zou jammer zijn mochten de verschillende duurzaamheidscoördinatoren op straat worden gezet omdat ze toch een heel cruciale rol hebben in het gemeentelijk en provinciaal duurzaamheidsbeleid.

Minister, is het gezien de recente initiatieven ter zake, niet aangewezen de gemeenten minstens de keuze te laten om een eerstelijns toezicht op het vlak van milieuhandhaving te blijven uitoefenen? Verschillende gemeenten hebben deze taak nog maar net ingevuld door de extra decretale verplichting die met het Milieuhandhavingsdecreet is ingevoerd. Welk signaal geven we nu aan die gemeenten? Moeten de toezichthouders die mensen ontslaan als

de bijkomende middelen vanuit het addendum bij de samenwerkingsovereenkomst wegvallen? Of kunnen ze een functie van eerstelijnstoezicht behouden?

Zal er, gelet op de verschuiving van het toezicht en het handhavingsbeleid naar de Vlaamse Milieu-inspectie, een aanpassing aan het Milieuhandhavingsdecreet worden doorgevoerd? Worden de duurzaamheidsambtenaren nu met ontslag bedreigd? Om hoeveel ambtenaren gaat het? Wat is de weerslag daarvan op het duurzaamheidsbeleid van de lokale besturen? Is het niet aangewezen om minimaal een loonsubsidie voor duurzaamheidsambtenaren aan te houden, ook na 2013?

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, de laatste tijd loopt er toch heel wat mank in uw communicatiebeleid. Misschien is het wel uw visie op het milieubeleid die heel wat stof doet opwaaien. Vorige week nog hadden we in deze commissie een discussie over een geheim dieselrapport waar de sector totaal niet bij betrokken was. Vandaag is er weer zo'n geval. Nu is het de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de behoeder van de gemeentebesturen, ook wel de vakbond van de gemeenten genoemd, die voor voldongen feiten wordt gesteld.

Maandenlang werd in de commissie Binnenlands Bestuur gediscussieerd over het groenboek Interne Staatshervorming, een sleutelproject van deze Vlaamse Regering. Alle partners en actoren waren bij de discussie betrokken. Nadien volgde het witboek en plots stond daar een passage in die totaal niet doorgesproken was met de VVSG. Dat was de passage over de afschaffing van de huidige samenwerkingsovereenkomst en een herschikking van de werkingsmiddelen van de overeenkomst naar investeringsmiddelen voor riolering en middelen voor handhaving. Uiteraard steunen wij de financiële middelen voor riolering en handhaving, maar dat mag niet ten koste gaan van andere investeringen inzake gemeentelijk milieubeleid. Ik vraag me trouwens af, minister, hoe deze middelen op een eerlijke en correcte manier verdeeld zullen worden. Wat gaat u doen met de gemeenten die al jarenlang geïnvesteerd hebben in riolering en waterbeleid? Zullen die niet benadeeld worden tegenover de gemeenten die dit jarenlang stiefmoederlijk behandeld hebben?

In ieder geval, minister, heeft die nieuwe passage in het witboek, die er in laatste instantie aan werd toegevoegd, voor heel wat opschudding en ongerustheid gezorgd bij de gemeentebesturen. De afschaffing van de huidige samenwerkingsovereenkomst kost bijvoorbeeld – ik verwijs naar mijn eigen gemeente – aan de gemeente Kontich 100.000 euro per jaar. Minister, een gemeente kan proberen om daar een gedeelte zelf van uit te voeren, maar de hele som neerleggen om een gemeentelijk milieubeleid op dezelfde manier voort te zetten, is onmogelijk. De gemeente zal dus moeten kiezen voor bepaalde projecten en misschien subsidies moeten afschaffen voor dakvegetatie, hemelwatervoorzieningen, zonnepanelen. In de samenwerkingsovereenkomst zitten of zaten immers nog subsidies die de gemeente rechtstreeks aan de burger kon geven. Die zullen nu allemaal een voor een worden afgeschaft bij gebrek aan middelen.

De voorzitter heeft er al op gewezen: de functie van duurzaamheidsambtenaar komt nu op de helling te staan. Blijkbaar vindt u dat niet belangrijk meer. U beseft toch ook dat de personeelskosten voor die functie niet plots door de gemeente kunnen worden gedragen? Ze zijn toch door de Vlaamse overheid verplicht om zo'n ambtenaar aan te stellen?

Minister, ik heb hierover een interpellatie gehouden in de gemeenteraad van Kontich. Het gemeentebestuur is bijzonder boos. Ik hoorde hetzelfde van een buurgemeente. Ook mensen uit uw partij hebben me gezegd dat ze u zouden aanspreken want dat dit beleid nergens op lijkt, dat u de samenwerkingsovereenkomst niet zomaar kunt afschaffen, dat u het beleid dat de gemeenten jarenlang hebben gevoerd, nu afdoet als onbelangrijk. Minister, ze zijn echt ontzettend boos over deze aankondiging in het witboek.

Kunt u mij meedelen waarom de huidige samenwerkingsovereenkomst in 2013 zal worden stopgezet? Bent u van mening dat de samenwerkingsovereenkomst niet langer een meerwaarde is voor het milieubeleid in Vlaanderen?

Waarom werd de herziening van de samenwerkingsovereenkomst niet opgenomen in het groenboek? Waarom werd die en stoemelings helemaal op het einde van de rit aan het witboek toegevoegd? Waarom werd hierover geen overleg gevoerd met de VVSG, de vertegenwoordiger van de gemeenten in Vlaanderen?

Meent u niet dat gemeenten die jarenlang geïnvesteerd hebben in hun rioleringsbeleid, benadeeld worden door dit nieuwe systeem, ten aanzien van gemeenten die rioleringsbeleid niet als prioriteit beschouwden?

Meent u dat de functie van de duurzaamheidsambtenaar niet langer noodzakelijk is in een gemeentelijk milieubeleid? Of meent u dat duurzaamheid niet langer ondersteund moet worden vanuit de Vlaamse overheid?

Bent u zich bewust van de grote gevolgen voor het gemeentelijk milieubeleid indien de huidige samenwerkingsovereenkomst wordt stopgezet?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, u hebt de context mooi geschetst. Mevrouw Van den Eynde, ik vond het ook interessante lectuur. Het was een stevige turf, maar er staan opvallende zaken in, zeker wat milieu betreft. Wat ik nog niet gehoord heb in de argumentatie, is dat er toch wel wat onderzoek wordt gevoerd, onder meer naar de efficiëntie en dergelijke van milieusubsidies voor gemeenten. Er is ook een onderzoek naar de lokale handhaving. Het onderzoek loopt nog, maar toch worden er al ernstige uitspraken gedaan in het witboek over het lokale milieubeleid en over het nut van lokale milieuhandhaving. Ik stel mij daar ernstige vragen bij.

Ik heb ondertussen signalen over de inhoud van het witboek Interne Staatshervorming opgevangen. Wat de samenwerkingsovereenkomst inzake milieu en duurzame ontwikkeling betreft, heb ik het signaal gekregen dat het allemaal zo'n vaart niet zal lopen.

Ik begrijp er eigenlijk niet veel meer van. Dit punt staat in het witboek Interne Staatshervorming. De Vlaamse Regering heeft dit goedgekeurd. Ik ga er dan ook van uit dat elk lid van de Vlaamse Regering hiermee akkoord gaat. Als de minister straks zal verklaren dat het allemaal zo'n vaart niet zal lopen, begrijp ik niet op welke manier de Vlaamse Regering een beleid wil voeren.

Mijn eerste vraag is of het de bedoeling is de samenwerkingsovereenkomst inzake milieu en duurzame ontwikkeling in 2013 stop te zetten. Zal eventueel nog een lightversie worden uitgewerkt?

Ligt het vast dat de middelen, in totaal 25 miljoen euro, volledig op een andere manier zullen worden besteed? Het zou dan om rioleringen en om handhaving op het niveau van het Vlaamse Gewest gaan.

In de passage in het witboek Interne Staatshervorming wordt melding gemaakt van de maturiteit die het lokaal leefmilieubeleid ondertussen zou hebben bereikt. Ik ben ervan overtuigd dat dit in een aantal gemeenten het geval is. In bepaalde andere gemeenten is dat echter niet het geval. Blijkt uit studies dat de basismilieutaken in bijna heel Vlaanderen in voldoende mate in het regulier beleid zijn geïntegreerd? Geldt dit ook voor de verschillende thema's op het vlak van het leefmilieu?

De duurzaamheidsambtenaren, de zogenaamde MINA-werkers en de groenwerkers, moeten niet aan het werk worden gehouden om ze aan het werk te houden. Ik veronderstel echter dat die mensen nuttig werk leveren. De minister erkent allicht dat ze de afgelopen jaren heel wat werk hebben verricht. Wat zal met die mensen gebeuren? Indien de Vlaamse overheid niet

langer in ondersteuning zou voorzien, denk ik niet dat de gemeenten die met hun eigen middelen in hun eigen kader zullen opnemen.

Wat de verschuiving van het handhavingsbeleid betreft, is het me niet helemaal duidelijk hoe alles precies zal verlopen. De VVSG heeft meteen verklaard dat het lokaal toezicht zal verschuiven. De minister zou dat eens moeten verduidelijken.

Zal het lokaal milieutoezicht effectief verschuiven? Acht de minister deze verschuiving wenselijk? Nu hebben we een decentraal georganiseerd systeem. De verschuiving zou inhouden dat een beperkt aantal gewestelijke ambtenaren bijkomende taken zullen krijgen en ook als milieu-inspecteur zullen moeten fungeren. Volgens mij zal het milieu daar niet bij gebaat zijn.

Volgens mij zullen de gemeenten die in hun lokaal milieubeleid hebben geïnvesteerd, hier het slachtoffer van worden. De gemeenten die minder hebben geïnvesteerd, zullen wat meer subsidies voor rioleringen krijgen. Dit betekent dat de gemeenten die hun best hebben gedaan, nog eens worden gestraft.

Volgens de VVSG is blijkbaar niemand uit de sector geconsulteerd. De VVSG viel volledig uit de lucht. Waarom is een dermate belangrijke beslissing zonder overleg genomen?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, in de beste der werelden zouden we mogen verwachten dat de decentrale overheden, de gemeenten en de provincies, na al die jaren voldoende zouden zijn doordrongen van de gedachte dat een degelijk milieubeleid onontbeerlijk is en dat de gemeenten hiervoor middelen en personeelsleden ter beschikking moeten stellen.

Vanuit de moderne redenering met betrekking tot de responsabilisering van de lokale overheden begrijp ik dat er plannen zijn om het milieuconvenant niet te verlengen. In verband met andere dossiers en andere beleidsdomeinen, zoals de ruimtelijke ordening, stel ik me altijd vragen bij de wil en het engagement van de gemeentebesturen. Hoewel we de gemeenten niet allemaal over dezelfde kam mogen scheren, vraag ik me af in welke mate ze met betrekking tot bepaalde gebieden, zoals leefmilieu, aan de kar willen trekken.

Dat er extra middelen gaan naar riolering en handhaving, daar staan we allemaal achter, maar ik blijf twijfels hebben of de gemeenten, na de stopzetting van de convenanten, echt hun verantwoordelijkheid zullen nemen om het hiaat dat dan ontstaat, zelf op te vullen, wat ze eigenlijk zouden moeten doen. Er is gesproken over duurzaamheidsambtenaren, maar er is wel meer personeel dat in die context werkt. De heer Sanctorum had het er al over: er zijn heel wat ongeschoolde mensen die op een of andere manier in dat circuit aan de bak komen. Zullen de gemeenten dat nu allemaal opvangen?

Minister, het kan natuurlijk ook dat u plannen hebt om met een andere systematiek of manier van werken het lokale milieubeleid te ondersteunen zoals het in MINA-plan 4 naar voren wordt geschoven. Als dat zo is, kunnen we dat misschien vandaag van u vernemen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Uiteraard wens ik me aan te sluiten bij de – ondertussen vier – vraagstellers. Ik herinner me heel goed dat in de hoorzitting vorig jaar over de samenwerkingsovereenkomsten, de VVSG de eerste partij was die ons heeft toegesproken. Ze is toen begonnen met te zeggen dat de samenwerkingsovereenkomst of het milieuconvenant destijds werd opgesteld in samenspraak tussen enerzijds de VVSG en anderzijds de toenmalige ministers. Het is dan ook heel vreemd nu te vernemen dat er een stopzetting komt zonder dat de partij die daar destijds heel nauw bij betrokken was, er in te kennen of erover te spreken.

In het witboek schrijft u dat het gemeentelijk lokaal milieubeleid ondertussen maturiteit heeft bereikt. Ik had graag van u vernomen op basis van welke argumenten de Vlaamse Regering heeft beslist dat het lokaal milieubeleid ondertussen haar maturiteit effectief heeft bereikt. Vreest u niet dat het niveau van het lokale milieubeleid achteruit zal gaan door het wegvallen van de subsidies? Ik denk meer specifiek aan de projecten. De meeste projecten zijn natuur- en energieprojecten. Ik denk aan aankoop van natuurgronden, inrichting van natuurgebieden, energiezuinige maatregelen in gebouwen enzovoort. Hebt u geen angst dat we achteruit zullen gaan?

Ik heb ook gelezen in de communicatie dat de Bond Beter Leefmilieu (BBL) een voorstel doet om naar een samenwerkingsovereenkomst 'light' te gaan. Wat is eventueel uw visie daarover of wat zijn uw bedenkingen daarbij? Gemeenten zijn vragende partij om minder planlast te hebben. Ik herinner me van de hoorzitting dat we gesproken hebben over de beoordeling die in schijfjes gebeurde, wat bij de gemeenten tot frustratie leidt door de hoge planlasten. Ik denk dat de gemeenten effectief vragende partij zijn voor planlastvermindering. Wat denkt u van het BBL-voorstel over de lightversie van de samenwerkingsovereenkomst?

In de meeste gemeenten is er effectief nog veel werk aan de winkel in verband met de rioleringen, de handhaving en het energiebeleid. Het is een goede zaak dat u in de toekomst extra aandacht zult besteden aan de rioleringen en de handhaving, maar het is mij nog niet duidelijk op welke manier u dat precies zult aanpakken. Ik hoop dat u daar in uw antwoord heel gedetailleerd op zult ingaan zodat we daar een beeld van krijgen.

Ik kom tot het verdwijnen van jobs. We hebben het daarnet al gehad over de duurzaamheidsambtenaren en de MINA-werkers. Ik herinner me dat in de hoorzitting is gezegd dat elke provincie zeven voltijdse equivalenten heeft ter ondersteuning van de gemeenten, voor de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomsten. Mijn vraag is wat er gebeurt met die zeven mensen per provincie.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik zal proberen een globaal antwoord te geven op de verschillende vragen die zijn gesteld.

Het witboek Interne Staatshervorming is door de voltallige Vlaamse Regering goedgekeurd. Het is de bedoeling de lokale democratie te versterken en de slagkracht van de overheid te vergroten. Het witboek is tot stand gekomen via een volledig traject. Er was eerst een groenboek en nadien een witboek.

Over het groenboek is grondig overleg gepleegd met tal van organisaties, waaronder ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP). Er is dus zeker consultatie aan voorafgegaan. Ook over de bepalingen met betrekking tot de samenwerkingsovereenkomst werd overlegd met bestuurders op het provinciale en gemeentelijke niveau.

Als er intern binnen een vereniging een slechte communicatie of doorstroming is, kunnen wij daar moeilijk voor verantwoordelijk worden gesteld. U kunt er echter van op aan dat er zeker overleg is geweest.

Het is een algemene zorg van de VVSG en de VVP om iets te doen aan de plan- en rapporteringslast die opgelegd wordt aan die lokale besturen en die als overmatig ervaren wordt. Mevrouw Van den Eynde, we hebben daar op twee momenten over gesproken. Er is een hoorzitting geweest en een interpellatie over de samenwerkingsovereenkomst waarbij u voortdurend zei dat die overeenkomsten werden afgewezen om pietluttigheden en verkeerd ingevulde tabellen. U had bakken kritiek op die samenwerkingsovereenkomsten, terwijl u nu doet alsof die het perfecte instrument zijn. Ik stel vast dat u blijkbaar een voortschrijdend inzicht hebt.

We moeten steeds een evenwicht nastreven tussen de meerwaarde van een bepaalde maatregel en de inspanningen die daarvoor gevraagd worden aan de gemeenten en provincies.

Ten slotte zal ook bij de implementatie van de bepalingen van het witboek verder overlegd worden met de VVSG en de VVP en de betrokken adviesraden. Het witboek staat vol met bepalingen in alle beleidsdomeinen. Het is telkens de minister die bevoegd is voor een bepaald beleidsdomein die instaat voor de verdere implementatie en uitwerking en die verder overleg moet plegen.

Gemeenten en provincies zijn daar intussen meer dan vijftien jaar mee aan de slag via de milieuconvenanten. U zegt zelf dat het eigenlijk is ontstaan als een soort proeftuin. Daaruit kan men afleiden dat het nooit de bedoeling is geweest om dat te allen tijde en voortdurend te laten doorgaan. Men heeft de gemeenten op een bepaald moment willen stimuleren via een subsidiebeleid om te werken aan een duurzaam milieubeleid. Intussen weten wij dat de lokale besturen op dat vlak een bepaald maturiteitsniveau hebben bereikt. Ik heb vandaag een toelichting gehad van het Agentschap Natuur en Bos, waarbij de instrumenten uit de samenwerkingsovereenkomst over natuurlijke entiteiten zijn gescreend. Daaruit blijkt dat de bepalingen die in de samenwerkingsovereenkomst staan, bijvoorbeeld over het aanplanten van streekeigen goed, door de lokale besturen volledig zijn geïntegreerd in hun structurele werking.

Lokale besturen kunnen nu, in overeenstemming met de principes van de interne staatshervorming op een veel autonomere wijze hun lokaal natuur- en milieubeleid zelf opnemen en zelf de middelen genereren die daarvoor nodig zijn.

Dit is echter een genuanceerd verhaal. We zullen er moeten voor zorgen dat wat bereikt is met de samenwerkingsovereenkomsten, niet verloren gaat. Veel bepalingen die nu in de samenwerkingsovereenkomst staan, zijn eigenlijk verplichtingen die wettelijk zijn opgenomen. Bij de implementatie van het witboek kunnen we perfect nagaan of er bijkomende wetgevende initiatieven nodig zijn en waar decretaal een aantal verplichtingen kunnen worden opgenomen. Ook het onderzoek naar een vereenvoudiging van de verschillende milieusubsidies voor gemeenten zal hieraan bijdragen.

Het is de bedoeling, zoals bepaald in het witboek, dat de middelen bij de lokale besturen blijven. Het is niet de bedoeling dat er middelen worden geschrapt. Mijnheer Martens, u had het over een schrapping, maar in feite gaat het om een heroriëntering.

Na overleg met verschillende actoren is gebleken dat er veel meer nood is aan ondersteuning van de investeringen die wij doen op het vlak van rioleringen. Er werden ook vraagtekens geplaatst bij het handavingsbeleid. Ook u, mijnheer Martens, stelde zich de vraag of het wel goed is dat de handhaving bij de lokale besturen zit. De middelen kunnen direct en indirect worden gebruikt door de lokale besturen.

Mevrouw Van den Eynde, ik deel uw mening niet dat dit betekent dat gemeenten die al veel geïnvesteerd hebben in hun rioleringsbeleid, benadeeld worden door het nieuwe systeem. Op basis van objectieve criteria kan perfect een aantal afspraken worden gemaakt met de lokale besturen. Ook in het lokaal pact is een aantal bepalingen opgenomen. Het is niet omdat het lokale bestuur al heeft geïnvesteerd in riolering dat het daar later geen kosten meer aan heeft of niet moet instaan voor het onderhoud. Ook daar bestaat er een heel acute nood. Men investeert daar veel te weinig in.

Sommige gemeenten staan al verder met hun investeringen in rioleringen. Dat betekent echter niet dat ze geen beroep kunnen doen op middelen voor het onderhoud van die rioleringen.

Er zijn nog andere subsidiekanalen voor de ondersteuning van het milieubeleid van de lokale besturen. Het is de bedoeling om de inzet van deze middelen te optimaliseren. Over de wijze waarop we dat zullen doen, eventueel via een lightversie, moet verder overleg worden gepleegd. Daarvoor wachten we ook de resultaten af van de studie van die milieusubsidies.

Binnen de samenwerkingsovereenkomst wordt slechts een deel van het loon en de weringskost van de duurzaamheidsambtenaren gesubsidieerd. Het klopt dus niet dat het volledige loon van die duurzaamheidsambtenaar wordt gedragen door de Vlaamse overheid. Bovendien zijn die nu ook in bijna alle gemeenten die erop ingetekend hebben, structureel opgenomen in het personeelskader van een gemeente. Het blijft natuurlijk de autonomie van een gemeente of zij de duurzaamheidsambtenaren behoudt in haar personeelskader. Zij leveren nuttig werk. Ik ga er dan ook van uit dat zij blijven bestaan. Zij zijn ook structureel verankerd in de gemeente. Omdat een klein deel van de subsidie wegvalt of omdat die verplichting wordt geschrapt in de samenwerkingsovereenkomst, betekent dat niet dat de gemeenten al hun duurzaamheidsambtenaren zullen ontslaan – dat zou veel zeggen over de gemeenten. Ik heb daar alle vertrouwen in. We hebben trouwens sterke lokale gemeenteraadsleden en oppositie. Ik ben er dan ook van overtuigd dat dit op de voet zal worden gevolgd.

Ik herhaal dat de middelen die worden geschrapt, ter beschikking blijven van de lokale besturen. Als gemeenten dus middelen krijgen voor investeringen in onderhoud of aanleg van rioleringen, komt er ruimte vrij om daar andere dingen mee te doen in het milieubeleid. Ik denk niet dat de gemeenten daar slechter van worden.

Wat de MINA-werkers betreft, gebeurt slechts een deel van de ondersteuning via de samenwerkingsovereenkomst. Het is vooral het departement Werk en Sociale Economie dat daarvoor instaat.

Wat de groenjobs betreft, is er geen subsidie via de samenwerkingsovereenkomst. Het witboek heeft dus geen weerslag op de situatie van de groenjobs.

Op dit ogenblik loopt een studie over de harmonisatie van de subsidiëringssystemen voor de MINA-werkers en de groenjobs. Als die is afgerond, zal er uiteraard ook naar gekeken worden en zal er rekening mee worden gehouden.

Ik kom tot het hoofdstukje milieuhandhaving. Het Milieuhandhavingsdecreet is twee jaar in werking. Herhaalde keren werden bezorgdheden geuit in de commissie. De gemeenten zijn bezig met de uitbouw en verdere ontplooiing van een lokaal milieuhandhavingsbeleid. Er worden dus inspanningen geleverd, maar er worden ook dikwijls knelpunten gesignaleerd door de lokale toezichthouders en door uw collega's hier in het parlement.

Het Milieuhandhavingsdecreet voorziet er expliciet in dat het decreet onderworpen wordt aan een globale evaluatie van de concrete werking en implementatie. Mijn administratie is reeds gestart met de voorbereiding van deze evaluatie. Er zal daarbij onderzocht worden hoe en in welke mate het lokaal toezicht werd uitgebouwd en georganiseerd. Daarbij zal ook de doeltreffendheid en de werking geanalyseerd worden om uiteindelijk te bekijken in hoeverre er aanpassingen moeten gebeuren.

In dat kader wens ik ook te verwijzen naar de studie die werd opgestart vanuit de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving inzake de organisatie van de lokale handhaving. Het doel van de studie is het in kaart brengen hoe de lokale toezichthouders hun taak uitvoeren, welke tijdsbesteding ze hebben, welke middelen ter beschikking worden gesteld en dergelijke meer. Ongetwijfeld zullen ook die resultaten interessant zijn en kunnen we ook de beleidsaanbevelingen en ook bepalingen in het witboek samen gebruiken om er nog efficiënter en effectiever op in te zetten.

Het is dus te vroeg om er echt heel specifieke uitspraken over te doen. Het ankerpunt zit in het witboek, wat ons de mogelijkheid biedt om erover na te denken, om de evaluatie aan te grijpen om er iets aan te doen, maar het spreekt voor zich dat we ook dat onderzoek meenemen.

Het invoeren van een keuzemogelijkheid, en dus van een ongelijke aanpak voor de verschillende gemeenten, lijkt ons niet aangewezen. Dat wordt hier gesuggereerd, maar het

zou eigenlijk neerkomen op het belonen van de gemeenten die niet hebben geïnvesteerd in het lokaal milieuhandavingsbeleid.

Samengevat, de stopzetting van de samenwerkingsovereenkomst – dat is pas na 2013, de lopende blijft uiteraard gehandhaafd – past perfect in de verzuchtingen van de lokale besturen tot de vermindering van de plan- en rapporteringslast. De middelen blijven ter beschikking van de lokale besturen en de uitvoering van die bepalingen van het witboek moet nog door de vakminister worden uitgewerkt. We zullen dat ook doen. We hebben al concrete afspraken gemaakt om dat samen met de VVSG en de VVP verder uit te werken. Ik meen dat het een totaal verkeerde conclusie is om nu te zeggen dat alles wordt geschrapt, dat er geen enkel milieubeleid meer zal zijn op het lokaal niveau. Ik heb vertrouwen in de maturiteit die ontwikkeld is bij de lokale besturen. Ik heb ook vertrouwen in het feit dat het nu structureel is ingebed. Dat blijkt ook uit studies die gebeurd zijn. De middelen verdwijnen absoluut niet voor die lokale besturen. Ik heb er vertrouwen in dat het beleid ook verder gestalte zal krijgen.

De heer Bart Martens: Minister, wat het punt van de planlast betreft, meen ik dat er hier een kamerbrede consensus was dat die te hoog was in de huidige samenwerkingsovereenkomst. Iedereen heeft hier van op elke bank gezegd dat er in de rapportageverplichting, de planverplichting, te veel formalismen zaten, dat te veel lokale besturen hun dossiers teruggestuurd kregen wegens pietluttigheden – laat ons daar maar eerlijk over zijn. Onze oproep hier in het parlement is altijd geweest om te vereenvoudigen, om te zorgen voor minder planlasten. Dat is niet echt het punt.

Dat de regering dit in volle bewustzijn heeft goedgekeurd, dat zal dan wel. Ik merk alleen maar op dat er een aantal tegenstrijdigheden in het witboek zelf zitten. Waar in actie D38 staat dat de samenwerkingsovereenkomst niet zal worden voortgezet, lees ik in actie 46, over het energieluik, dat de energieprijzen van de gemeenten en de provincies zullen worden herbekeken in het kader van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst en daar wordt nog aan toegevoegd dat de huidige loopt tot eind 2013. Er is dus alleszins sprake van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst. Ook de Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling, die na de goedkeuring van het witboek door de Vlaamse Regering definitief is vastgelegd, spreekt over een versterking van de samenwerkingsovereenkomst. U zult het me niet kwalijk nemen dat ik aan u, en misschien ook aan andere leden van de Vlaamse Regering, vraag hoe het nu zit, wat er nu exact beslist is, of de passage uit het energieluik van het witboek Interne Staatshervorming een fout is, of we die passage moeten vergeten, wat we aan moeten met de Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling en wat het precies wordt.

Het feit dat de middelen voor de lokale besturen niet geschrapt zijn, klopt grotendeels maar niet volledig. Als ik het goed lees, staat in het witboek dat de middelen die vandaag worden toegekend aan de gemeenten in het kader van de samenwerkingsovereenkomst, naar het rioleringsbeleid gaan. De gemeentebesturen krijgen ze dus terug via subsidies voor de aanleg van rioleringen. Er staat ook bij dat de middelen die naar de provincies gaan, samen met de middelen die de gemeenten extra krijgen via het addendum bij de samenwerkingsovereenkomst, naar de gewestelijke Milieu-inspectie gaan. Dat is wel degelijk een overdracht van middelen van de lokale besturen naar het Vlaamse Gewest. Zo lees ik dat toch.

Het klopt ook, minister, dat we hier in het verleden kritische vragen hebben gesteld bij de milieuhandhaving en het toezicht op het milieubeleid door de lokale besturen. U zegt dat u nog niet alle elementen hebt om de juiste conclusies te trekken, dat het nog te vroeg is om er uitspraken over te doen. Dat kan allemaal wel, maar we moeten natuurlijk voorkomen dat we in een soort ‘stop and go’-beleid terechtkomen.

Volgens het Milieuhandavingsdecreet dienden, jaren geleden, tegen 1 mei 2010, alle lokale besturen milieutoezichthouders aan te werven. We zijn nu een jaar verder en men krijgt nu het signaal dat de middelen van de gemeenten zullen worden weggehaald en bij het Vlaamse Gewest zullen worden geplaatst, dat met andere woorden – zo lees ik dat toch – de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest, van de gewestelijke Milieu-inspectie zullen worden

verruimd. Vandaag legt die zich toe op de handhaving en het toezicht van milieu-inrichtingen van klasse 1 en de lokale besturen, de gemeenten, nemen de inrichtingen van klasse 2 en klasse 3. Ik begrijp daaruit dat de inrichtingen van klasse 2 en klasse 3 nu ook onder het toezicht van de gewestelijke Milieu-inspectie komen te vallen. Het is maar de vraag wat de lokale besturen die op basis van het Milieuhandhavingsdecreet recent tot aanwervingen zijn overgegaan, met het personeel moeten doen.

Ik geef u een voorbeeld. De gemeente Schoten heeft drie mensen aangeworven en naar dure VLAREM-opleidingen gestuurd. De drie toezichthouders behandelden vorig jaar 163 klachten over milieuovertredingen. Zullen die nu allemaal door de gewestelijke Milieu-inspectie behandeld moeten worden? Of blijft er een rol weggelegd voor het gemeentelijk milieutoezicht? Gemeentebesturen wensen snel duidelijkheid over wat ze nu juist met de nieuw aangeworven personeelsleden moeten doen. Ze willen weten in welk nieuw milieuhandvingskader ze zullen terechtkomen.

Minister, ik heb u ook horen zeggen dat er een optimalisatie komt van de middelen voor de lokale besturen. U laat nog even in het midden of het in de vorm van een samenwerkingsovereenkomst licht zal zijn. Ik zou er toch voor pleiten om op zijn minst de kern van de ondersteuning van het gemeentelijk milieubeleid overeind te laten om bijvoorbeeld de minimale subsidie voor cofinanciering van de gemeentelijke duurzaamheidsambtenaren, die een soort regiefunctie op zich nemen in het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid, overeind te laten. Ik heb van u begrepen dat u daarover overleg zult plegen. Ik hoop dat het effectief iets zal oplossen, dat we het bord niet helemaal schoonvegen, dat we kansen blijven geven aan lokale besturen om verder werk te maken van een duurzaam lokaal beleid en, wat mij betreft, ook van proeftuinprojecten en van de proeftuinfunctie.

Die proeftuin zal er vandaag anders uitzien dan vijftien jaar geleden, want toen waren er nog geen elektrische wagens en CO₂-neutrale bedrijventerreinen en wagens. De technieken evolueren en de maatschappij evolueert. Het blijft altijd zinvol om voorlopers te ondersteunen. Het is niet dat we ons op een bepaald moment de luxe kunnen permitteren om te zeggen dat we geen voorlopers meer nodig hebben, dat iedereen bijgebeend is.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil nog eens benadrukken dat de samenwerkingsovereenkomst nooit eerder voor zo veel discussie heeft gezorgd, niet omdat het geen goed instrument zou zijn, maar wel omdat de beoordeling heel wat problemen gaf. Dit is niet enkel volgens mij zo, maar ook volgens veel collega's, u herinnert zich de vele interpellaties, vragen om uitleg, de hoorzitting en het debat. Ook toen werd gezegd dat de beoordeling heel wat problemen gaf. Veel collega's hebben ook opgemerkt dat het blijkbaar enkel een besparingsronde is, dat er daardoor een discussie ontstond over de huidige samenwerkingsovereenkomst. Dat wil niet zeggen dat er geen hervorming van de samenwerkingsovereenkomst nodig zou zijn. Het heeft niets met voortschrijdend inzicht te maken, maar wel met de discussie die we hierover gevoerd hebben.

Minister, hebt u eigenlijk al een concreet plan over hoe u die samenwerkingsovereenkomst ziet in de toekomst? U zegt dat de financiële middelen zullen blijven en u somt op wat niet zal wegvallen. Hebt u een concreet plan? Zo ja, dan is het heel belangrijk om het ons zo snel mogelijk te bezorgen zodat de discussie afgelopen is en zodat we op een degelijke manier met de gemeentebesturen kunnen communiceren. Nu blijft het vaag en roept het heel veel vragen op.

Zullen de gemeenten dezelfde financiële middelen houden of zullen ze die anders moeten besteden? Ik heb geen duidelijk antwoord gekregen. Wat zal het nu zijn? U geeft zelf aan dat de duurzaamheidsambtenaar in het personeelskader is opgenomen. Dat is in veel gevallen zo, maar met welke financiële middelen? Met de financiële middelen uit die samenwerkingsovereenkomst, met het bedrag dat de gemeenten ieder jaar krijgen? Die financiële middelen zullen ze nu ergens anders moeten gaan zoeken.

Ik denk dat het heel belangrijk is dat u nu duidelijkheid creëert, want in uw antwoord hebt u geen duidelijkheid gegeven. Ik weet niet wat u bedoelt met de hervorming of de herziening of het behoud van de financiële middelen. Ik ben heel bezorgd over de toekomst. Ik ben heel bezorgd over hoe het verder moet met het gemeentelijk milieubeleid. Met wat u vandaag als antwoord hebt gegeven, zal het gemeentelijk milieubeleid achteruitgaan. Ook de burgers zullen minder met milieu bezig zijn omdat er geen financiële middelen meer tegenover staan.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, minister, ik vond dat u eigenlijk wel duidelijk was. U bent duidelijk de architect van de afschaffing van de ondersteuning van het lokaal milieubeleid. U hebt dat met verve verdedigd.

Minister, onder het mom van planlastenvermindering wilt u inderdaad een besparing genereren. U zegt dat het geen besparing is omdat de middelen nog altijd naar de gemeenten zullen gaan, maar de investeringen in het rioleringsstelsel zijn hoe dan ook nodig. Bovendien is er nog altijd het gedeelte van het addendum van de samenwerkingsovereenkomst voor de gemeenten dat naar het Vlaamse Gewest gaat. Zoals de voorzitter daarnet terecht zei, is er effectief een besparing.

U zegt dat er wel uitgebreid overleg is geweest met het lokale niveau. Wat bedoelt u dan precies met het lokale niveau? Hebt u effectief vergaderd met de VVSG over het stopzetten van de samenwerkingsovereenkomst na 2013? Hebt u dat gedaan of niet? Ofwel klopt het niet wat u zegt, ofwel zegt de VVSG de waarheid niet. Het is een van de twee. Ik wil daar een duidelijk antwoord op.

U zegt dat de maturiteit van het lokaal milieubeleid dermate hoog is dat ondersteuning niet meer nodig is. U hebt daarnet een voorbeeld gegeven. Ik zou die studie graag zien. Waaruit blijkt dat het lokaal milieubeleid die maturiteit heeft, en dat voor alle thema's? Ik zou graag een studie zien waaruit blijkt dat het ondersteunen van het lokaal milieubeleid, voor alle thema's, door de Vlaamse overheid niet meer nodig is. Als u die kunt voorleggen, dan nemen we er graag kennis van, maar ik betwijfel of die studie bestaat.

Als die maturiteit er effectief is en als u een groot deel van de middelen schrapt, hoe garandeert u dan dat de gemeenten die maturiteit behouden? Het is gemakkelijk gezegd dat de gemeenten die investering wel zelf zullen doen. Wat garandeert dat het effectief zo zal zijn?

U zegt dat de duurzaamheidsambtenaren maar voor een deel worden gefinancierd door de samenwerkingsovereenkomst en dat ze opgenomen zijn in de personeelsstructuur. Minister, ik geef u op een blaadje dat die ambtenaren binnen de kortste keren verdwijnen uit die personeelsstructuur. Dat zal het resultaat zijn.

Ten slotte ben ik niet overtuigd van wat u zegt over het lokaal toezichthouderschap. Gemeenten hebben bij hun ambtenaren geïnvesteerd in kennis over het opvolgen van die klasse 2 en klasse 3. Dat is dan blijkbaar een verloren investering geweest. Vanaf 2013 zal het mogelijk verschuiven naar het gewestelijk niveau.

Minister, hoe garandeert u dan dat het milieu er niet slechter van zal worden? Er zullen dus meer middelen gaan naar de gewestelijke opvolging, maar die zal toch nooit in heel Vlaanderen alle klasse 2- en klasse 3-bedrijven kunnen opvolgen. Dat bestaat toch niet?

De voorzitter: Mevrouw Devroe heeft het woord.

Mevrouw Gwenny Devroe: Minister, ik dank u voor het toch wel uitvoerig antwoord. Ik heb nog enkele vragen.

Ik heb heel duidelijk begrepen dat u nu echt het engagement aangaat om degelijk in overleg te gaan met onder andere de VVSG. Ik vind dat toch wel een belangrijke stap in de goede richting.

Ik wil even ingaan op wat de heer Sanctorum zegt over de maturiteit. In de hoorzitting van vorig jaar – het gaat weliswaar over cijfers van 2008 – werd gezegd dat 48 gemeenten een afkeuring hebben gehad, 47 werden gedelibereerd, 69 gemeenten werden door de arbitragecommissie gedelibereerd en 100 gemeenten werden afgekeurd. Ik weet niet hoe de cijfers van 2010 zijn. Kunt u die aan iedereen bezorgen of moet ik er een extra schriftelijke vraag over stellen? Uit uw antwoord begrijp ik dat die cijfers in de gunstige zin zijn geëvolueerd. Ik zou die cijfers graag zien, want ik vind de cijfers van 2008 toch niet zo gunstig.

Het is inderdaad zo dat iedereen het erover eens was dat er minder planlast moest zijn en dat alles eenvoudiger zou moeten zijn.

Ik ben benieuwd wat u gaat doen met het eventuele lightvoorstel dat door de Bond Beter Leefmilieu werd gesuggereerd. Ik denk dat het belangrijk is dat het lokaal milieubeleid een richting blijft krijgen, een richting die er nu wel was door de zeer gestructureerde samenwerkingsovereenkomst.

Ik heb ook duidelijk begrepen dat u nu het engagement aangaat om de 25.000 euro per gemeente te behouden. In het verleden hebben we al wel vaker engagementen gehoord, maar bijvoorbeeld vorig jaar werd er toch plots geschrapt in de projectsubsidies. Ik hoop dat u nu effectief uw belofte houdt en dat de gemeenten erop kunnen blijven rekenen.

Minister, ik heb u heel duidelijk horen zeggen dat er voor de groenjobs geen probleem is. Voor de MINA-werkers zit er wel een bijdrage in de samenwerkingsovereenkomst, maar ik heb niet in detail gehoord wat daar precies mee zal gebeuren.

U hebt tweemaal over die studie gesproken. Ik had graag de timing gekend.

We hebben gehoord in welke richting de gewestelijke milieuhandhaving gaat evolueren. Wanneer ziet u de start precies? Is dat na de huidige samenwerkingsovereenkomst of ziet u het al iets vroeger van start gaan?

De voorzitter: De heer Sabbe heeft het woord.

De heer Ivan Sabbe: Voorzitter, minister, wat ik niet goed begrijp, is de beweging naar centralisatie. Het milieubeleid werd in het verleden gedecentraliseerd en naar het gemeentelijk niveau gebracht om een hogere efficiëntie te bereiken en een betere implementatie te hebben. Op korte termijn is er nu een verandering van strategie die terug naar meer centralisatie gaat op het Vlaamse niveau. Er is dus een verschuiving van het lokale niveau naar het Vlaamse niveau.

Dat is mijns inziens niet de juiste weg. De lokale besturen kunnen door overleg ter plaatse veel sneller tot resultaten en oplossingen komen. Ze kunnen de uitwerking en de controle sneller organiseren. De Vlaamse overheid heeft misschien meer de letter van de wet als doelstelling. De Vlaamse overheid is een omweg. De Vlaamse overheid let minder op de projecten en de handhaving ervan.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, u verwijst naar het witboek. U zegt dat er tegenstrijdigheden in zitten. U verwijst naar de strategie van duurzame ontwikkeling. Er zit helemaal geen tegenstrijdigheid in, dat kan ik u verzekeren. U moet het wel correct lezen.

In de bepalingen staat uitdrukkelijk dat we het onderdeel leefmilieu en natuur bij de samenwerkingsovereenkomst zullen heroriënteren naar de riolering en de handhaving. De samenwerkingsovereenkomst inzake energie kan natuurlijk wel worden voortgezet. Daarvoor verwijs ik u door naar de minister van Energie. Hetzelfde geldt voor duurzame ontwikkeling. U weet dat die samenwerkingsovereenkomst is opgebouwd rond verschillende thema's. Op basis daarvan kan men die keuzes maken.

Is dit de dood van het gemeentelijk milieubeleid? Ik denk het niet. Ik heb nog eens doorgenomen wat daar allemaal in staat. Denkt u dat de gemeente geen milieuraad meer zal organiseren? Dat staat daarin als verplichting. *(Opmerkingen van mevrouw Marleen Van den Eynde)*

Ik daag u uit om dat allemaal nog eens tot in detail te herlezen. Ik maak me sterk dat de heroriëntatie niet betekent dat de gemeente geen milieubeleid meer zal voeren. De lokale besturen zijn op dat vlak geëvolueerd. Op basis van de democratische controle is het onmogelijk dat een gemeente daarmee stopt.

Als er iets fout zou lopen, of niet zou lukken, kunnen we dat opvangen. Net zoals nu zijn sommige zaken decretaal verplicht. Die zijn opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst. Als een gemeente zich daar niet aan houdt, kunnen we optreden. Als we bang zijn dat een gemeente dat lokale milieubeleid gaat verwaarlozen, kunnen we dat verankeren, decretaal of in een reglementering. Ik herhaal nogmaals dat de middelen niet verdwijnen. De 21,5 miljoen euro voor de gemeentelijke samenwerkingsovereenkomst blijven ter beschikking van de lokale besturen.

Voor handhaving zullen we op basis van een evaluatie nagaan of dat aspect naar het gewest moet verschuiven. Het spreekt voor zich dat die 3,5 miljoen euro die nu naar de provincies gaan, dan mee verschuift. De gemeenten zullen op dat vlak dan geen extra taken meer hebben. Dat zal niet van vandaag op morgen gebeuren. We gaan verder overleggen. We gaan die studie afwachten. De gemeenten moeten nu niet in paniek slaan. Ze moeten niet niets meer doen. Het zal in overleg gebeuren.

Het is jammer, mevrouw Van den Eynde, ik ben het volledig met u eens, dat we niet naar een tussentijdse hervorming van die samenwerkingsovereenkomst kunnen gaan. We hebben dat geprobeerd. We hebben dat op tafel gelegd. We hebben daarover een discussie gehad in de commissie. Het is door de VVSG afgewezen. De VVSG wou geen tussentijdse wijziging of aanpassing. Dat heb ik hier een tijd geleden naar aanleiding van een vraag om uitleg al geantwoord. Dat is jammer. Als er geen bereidheid bestaat, is dat wel wat moeilijk.

Voorzitter, het is inderdaad gedeeltelijk gestart als een proeftuin. We moeten gemeenten die vooroplopen, stimuleren. Het is niet omdat we de samenwerkingsovereenkomst stopzetten, dat we de gemeenten niet kunnen financieren voor vernieuwende projecten waarin ze pionier zijn. Dat is niet uitgesloten. Dat staat niet in het witboek. Het spreekt voor zich dat dat kan blijven bestaan. We zullen uitzoeken hoe we dat verder kunnen ondersteunen.

Het witboek is volledig doorgesproken met de VVSG en de VVP. Ik wil dat uitdrukkelijk herhalen. Het gedeelte over de samenwerkingsovereenkomst, mijnheer Sanctorum, is besproken met verschillende lokale bestuurders. Er is dus zeker overleg geweest. *(Opmerkingen van de heer Hermes Sanctorum en mevrouw Marleen Van den Eynde)*

Het witboek is besproken met de VVSG en de VVP. De volledige inhoud daarvan. Meer kunnen we toch niet doen. *(Opmerkingen van de heer Hermes Sanctorum en mevrouw Marleen Van den Eynde)*

Nog eens, het witboek, zoals het is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, is doorgepraat met de VVSG en de VVP.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Het stukje in verband met de samenwerkingsovereenkomst Leefmilieu zou niet in het oorspronkelijke witboek gestaan hebben. Het is pas in laatste instantie aan het witboek toegevoegd.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Van den Eynde, het groenboek heeft aanleiding gegeven tot heel wat commotie, tot heel wat vragen en opmerkingen. De bevoegde minister, de heer Bourgeois, heeft dan heel intensief overleg gepleegd met de VVSG, met de VVP. Gaandeweg hadden die organisaties ook een aantal bijkomende verzuchtingen en vragen. We voelden natuurlijk dat men in de provincies een aantal persoonsgebonden bevoegdheden zou

weghalen. Op het vlak van grondgebonden bevoegdheden heeft men altijd gevraagd meer over te hevelen naar de provincies. Gaandeweg zijn er een aantal bepalingen bij gekomen en een aantal afgefallen, mee door het overleg met de VVSG en de VVP. Het is dus normaal dat er tussen het groenboek en het witboek verschillen zijn. Dat komt door het overleg dat heeft plaatsgevonden. Is er een garantie dat we dat verder uitwerken met de VVSG en de VVP? Ja. Ik heb dat uitdrukkelijk gezegd en ik wil dat hier nog eens herhalen.

Mijnheer Sanctorum, ik moet zeggen dat ik een beetje geschrokken ben door uw vraag. U staat heel wantrouwig ten opzichte van de lokale besturen. U hebt er absoluut geen vertrouwen in. Het is net alsof lokale besturen niets meer zullen doen inzake het leefmilieu. Ik vind de manier waarop u dat verwoord hebt, nogal straf. Het zou de dood zijn van het lokale milieubeleid. Ik geloof niet dat als we gemeenten geen verplichting opleggen of er geen contract mee afsluiten, en er geen geld tegenover plaatsen, ze niets meer zullen doen. Ik heb wel vertrouwen in lokale besturen. Ik maak me sterk dat er nog een goed milieubeleid zal gevoerd worden.

Mevrouw De Vroe, ik kan u hier niet voor de vuist weg de cijfers van 2010 geven. Ik zal nagaan of die er al zijn. Ik zal ze dan bezorgen aan de commissiesecretaris.

Ik heb gezegd dat de duurzaamheidsambtenaar meestal structureel is opgenomen. De groenjobs hangen niet af van de samenwerkingsovereenkomst. Indien er nog problemen zouden zijn, onder andere met de MINA-werkers, engageren we ons om in overleg na te gaan hoe we daarmee verder gaan en te zien of er eventueel een andere oplossing mogelijk is.

Collega's, ik herhaal nogmaals dat het de bedoeling is tegemoet te komen aan de vragen van lokale besturen. Het gemeentelijk milieubeleid is uitgebouwd. Het staat op poten en het is structureel ingebed. De vraag is om alstublieft te vermijden dat telkens opnieuw overeenkomsten afgesloten moeten worden, waar met punten en komma's moet worden aangetoond wat er gedaan wordt. Ik daag u uit om die lijst nog eens goed te lezen en te kijken wat er allemaal in die samenwerkingsovereenkomst staat. Dat is de bedoeling van die bepaling. De concrete uitwerking moet en zal nu gebeuren in samenspraak met de VVSG en de VVP, met alle betrokken actoren. We zullen dat ook doen met andere organisaties uit het middenveld, die daarover wellicht ook bekommernissen hebben, zodat we een goed alternatief kunnen bieden. De middelen verdwijnen niet bij het lokale niveau. Dat engagement zit ook verankerd in het witboek. Ik ben er echt van overtuigd dat dat absoluut niet betekent dat er geen milieubeleid meer gevoerd zou worden op het lokale niveau.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, de nota waarnaar u verwijst, heb ik niet. U zegt dat we maar eens goed moeten nalezen hoe die samenwerkingsovereenkomst er zal uitzien. Ik heb er geen zicht op. Ik zou willen weten welke inspanning er nog gefinancierd zal kunnen worden in de toekomstige vorm van samenwerkingsovereenkomst. Pas dan kunnen we spreken over de middelen die u nog ter beschikking stelt. Nu hebben we echter niets in handen om te kunnen zeggen wat gefinancierd zal worden met welke middelen. Op dit ogenblik kunnen we niet meespreken over de middelen die ter beschikking staan. We praten een beetje in het ijle.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, ik zal kort zijn, want de standpunten zijn wel duidelijk. Minister, daarnet hebt u er nog iets aan toegevoegd. Er zou nog iets in de plaats kunnen komen. Dat staat wel niet in het witboek. Daarin staat duidelijk dat het wordt stopgezet en dat de middelen geheroriënteerd zullen worden. Daarnet zei u dat er misschien toch nog een manier kan zijn om het lokaal beleid verder te ondersteunen, maar dat moet dan ook in het witboek staan, dan is dat ook duidelijk.

De nuance werd me inderdaad ook plots duidelijk bij de opmerking van mevrouw Van den Eynde in verband met het overleg met de VVSG. Het zal er inderdaad ergens op het einde ingeslopen zijn dat de samenwerkingsovereenkomst wordt stopgezet, vandaar ook dat dit niet helemaal overeenkomt met wat een beetje verder staat bij het thema energie, namelijk dat het zal worden versterkt. Waarschijnlijk was de VVSG er niet van op de hoogte dat de samenwerkingsovereenkomst zou worden afgeschaft, tenzij u nu zou zeggen dat ze van dit specifieke punt op de hoogte waren. Er klopt toch duidelijk iets niet.

Ik blijf een beetje op mijn honger wat betreft het aantonen dat de gemeenten matuur zijn op het vlak van het lokaal milieubeleid. Ik wil dat gerust aannemen als u cijfers hebt, maar ik wil ze ook zien. Ik wil zien dat de gemeenten matuur zijn op vlak van lokaal milieubeleid. Zo staat het ook in het witboek Interne Staats hervorming. Gelieve ons die studie door te geven.

Ik ben er niet van overtuigd dat de maturiteit niet zal afnemen. Het zal inderdaad zo zijn dat een aantal gemeenten verder zullen inzetten op het lokaal milieubeleid en de milieuraden zullen inderdaad niet worden afgeschaft, maar daar gaat het niet om. Er zijn een aantal andere fundamentele zaken die waarschijnlijk wel onder druk zullen komen te staan en daar moet u absoluut rekening mee houden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over peilafspraken in de polders - 2007 (2010-2011)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, een van de belangrijke taken van de polderbesturen is de zorg voor de waterbeheersing. De polders regelen de waterpeilen in de polderwaterlopen van eerste, tweede en derde categorie en in de niet-geklasseerde waterlopen.

Aan het vastleggen van de na te streven waterpeilen ligt een afweging van belangen ten grondslag, die op hun beurt in sterke mate samenhangen met de vormen van grondgebruik en watergebruik. Het vereiste peil voor optimale landbouwactiviteiten zal vanzelfsprekend sterk verschillen met de vereisten voor bebouwing, natuur, viswater of recreatie. Het doel is het waterpeil zodanig te regelen dat wateroverlast vermeden wordt en dat voor iedere grondbestemming een zo gunstig mogelijk waterregime wordt verkregen.

Het peilbeheer heeft dus een groot belang voor verschillende sectoren en tal van actoren zijn erbij betrokken. In de praktijk blijkt dat er tussen de actoren onderling soms sterk verschillende ideeën leven over het gevoerde peilbeheer. Vooral betreffende winterpeilen zijn er tegenstrijdige belangen te dienen. In de winter en het voorjaar moet daarom vaak een delicate keuze worden gemaakt tussen enerzijds lage peilen, die de polder moeten behoeden tegen wateroverlast en een optimale landbouwuitbating toelaten, en anderzijds hogere peilen, voor het behoud en de verbetering van de goede ecologische toestand van de oppervlaktewateren en van de ecosystemen afhankelijk van het water.

Een groot deel van de conflicten is te wijten aan het gebrek aan een algemeen aanvaard afsprakenkader. Daarnaast zijn ook de afspraken rond vergoedingen voor opbrengstverliezen door peilverhogingen vaak een bron van onenigheid. Een meer gestructureerde overlegprocedure, klare communicatie en het maken van rechtszekere afspraken zouden al veel kunnen oplossen. In Nederland kent men bijvoorbeeld de figuur van het peilbesluit: een wettelijke regel die op basis van vastgelegde begrippen beschrijft welke waterstanden het waterschap in een bepaald gebied nastreeft. Ook de procedure waarop een dergelijk peilbesluit tot stand moet komen, is er haarfijn omschreven.

In Vlaanderen is de situatie echter totaal anders. Er circuleert weliswaar een goede 'best practice'. Het is een handleiding die in 2005 werd gemaakt voor het opstellen van peilafspraken in kustpolders naar aanleiding van de opmaak van de waterhuishoudingsplannen voor de vijf deelbekkens van de West-Vlaamse kustpolders en voor de Zuidijzerpolder. Er is echter geen wetgevend kader dat omschrijft op welke manier peilafspraken tot stand moeten komen, wie inspraak moet krijgen, wie het initiatief moet nemen, of welke juridische waarde deze afspraken hebben.

Minister, integraal waterbeheer impliceert dat er bij het peilbeheer zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met de verschillende visies. Hoe kan dit in de huidige werkwijze gegarandeerd worden?

Lijkt het u niet aangewezen om een gestructureerde werkwijze vast te leggen om te komen tot peilafspraken en die een juridisch statuut toe te kennen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik sluit me aan bij de vraag. Tijdens de hoorzittingen over waterbeheer is hier verschillende keren gesproken over het beheer van waterlopen en de zekerheid voor alle partners. Bij integraal waterbeleid is zekerheid voor iedereen een belangrijk aspect. Ik heb daar in het verleden al vragen over gesteld.

Ik weet dat er proefprojecten zijn geweest op waterlopen waar specifiek is ingezet op peilbeheer. Minister, ik heb intussen, bij de bespreking van de beleidsnota, van u vernomen dat er positieve ervaringen zijn voor het maken van afspraken. Het instrument dat polders en wateringen courant gebruiken – maar dat minder in een stringent kader is vastgelegd – biedt zekerheid aan verschillende partners.

Een tweede element zijn de ingrepen in bepaalde gebieden en waterlopen. Vaak gaat de discussie dan over het effect op de nevenpercelen of het gebied verderop langs de waterloop. Op het moment dat er afspraken worden gemaakt in verband met peilbeheer, als de moduleringen niet hetzelfde hebben uitgewezen dan wat in de praktijk zichtbaar is, bijvoorbeeld als er wel waterpeilverhogingen en vernattingen zijn terwijl uit de moduleringen was gebleken dat er geen vernattingen waren, of bijvoorbeeld dat er eventuele peilstijgingen zijn in waterlopen, weet iedereen dat men een instrument heeft om die afwegingen te beoordelen en eventueel bijstellingen te doen in de ingrepen. Zo kunnen de gemaakte afspraken effectief worden nagekomen ten aanzien van de verschillende partners.

Belangrijk is dan wel dat op het moment dat de waterpeilen worden vastgelegd, alle partners daarin worden betrokken. Ik stel vast dat er soms discussies zijn waarbij men zegt dat voor de ingreep gebeurde, het water lager stond. Ondertussen is het waterpeil wel gestegen. Het moment van afspraken over het waterpeil, wie omliggend land heeft en belangen heeft bij het waterpeil, is belangrijk, zodat iedereen de consequenties kan inschatten.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer De Meyer, er bestaat geen twijfel over dat peilbeheer belangrijk is, zeker in het kader van het waterbeheer. We moeten zeker rekening houden met alle doelstellingen in het betrokken stroomgebied. In eerste instantie is het essentieel dat het peilbeheer afgestemd is op het voorkomen van overstromingsschade. Daarnaast moet het peilbeheer ook afgestemd worden op het landgebruik in het stroomgebied. Bij dit alles moet uiteraard ook rekening worden gehouden met de impact van het peilbeheer op de waterloop zelf. Te sterke schommelingen van het waterpeil zorgen bijvoorbeeld soms voor ongewenste oeverafkalvingen.

Het is in eerste instantie de bevoegde waterbeheerder die verantwoordelijk is om het waterpeil zo optimaal mogelijk in te stellen waardoor de verschillende doelstellingen in het stroomgebied effectief gerealiseerd worden. In de praktijk doen zich in veel gebieden geen of weinig problemen voor. In een gebied met een sterke versnippering van de verschillende

functies is een evenwichtig waterbeheer dat afgestemd is op de diverse vormen van landgebruik, wel niet altijd eenvoudig. We merken dat daar soms problemen zijn. In deze gebieden wordt bij voorkeur op basis van een degelijke onderbouwing met behulp van onder meer modellering en overleg met alle actoren, gezocht naar een zo optimaal mogelijk peil. Daarbij wordt rekening gehouden met alle aanwezige functies in het gebied.

Een mooi voorbeeld is het Blankaartgebied gelegen in het IJzerbekken. In 2009 werden in overleg met alle betrokken sectoren en de verschillende waterbeheerders duidelijke afspraken gemaakt over het gewenste peilbeheer. Er werden verschillende investeringen uitgevoerd om deze peilafspraken in de praktijk om te zetten. Cruciaal was daar de sturing van het pompemaal en een automatische stuw op basis van een onlinepeilmeting. Een uitdaging voor de toekomst is om ook in andere gebieden stuwen en pompgemalen te sturen op basis van weersvoorspellingen. Dat bij wijze van voorbeeld hoe het kan en hoe je tot overleg kunt komen.

De meerwaarde van een juridisch statuut voor peilafspraken lijkt mij heel klein. Voor alle gebieden waar er wel een maatschappelijke consensus is over het peil, is een juridisch statuut alleen maar een bijkomende administratieve verplichting, die zorgt voor logheid. Ik weet dat het ook uw bezorgdheid is, mijnheer De Meyer, dat we minder administratieve lasten zouden opleggen. Als er echt een maatschappelijke consensus is en het werkt goed, is het geen goed signaal om er iets juridisch voor uit te werken.

Voor gebieden waarover er geen maatschappelijke consensus is, zou je kunnen zeggen dat een juridisch statuut misschien een bijkomende stimulans biedt, maar ook daar zal het niet echt een oplossing zijn om tot een gezamenlijk standpunt te komen. Belangrijker lijkt me in die gebieden dat werk wordt gemaakt van de onderbouwing van een evenwichtig water- en peilbeheer op basis van bijvoorbeeld modelleringen. Ik denk dat we beter daarin investeren dan in een juridisch instrument. Indien wenselijk, kan over het peilbeheer wel een protocol afgesloten worden. Ik denk dat we het eerder in dat kader moeten zien zodra je alle neuzen in de zelfde richting hebt gekregen. Het is duidelijk dat de bevoegde waterloopbeheerder de verantwoordelijkheid blijft dragen voor het waterbeheer en bijgevolg ook het peilbeheer.

Mevrouw Rombouts, het klopt dat als je bepaalde ingrepen doet, er ook rekening moet worden gehouden met effecten op het peilbeheer. In mijn antwoord op de vragen van de heer De Meyer heb ik al aangegeven dat het voor mij belangrijk is dat er overlegd wordt met alle actoren en iedereen die betrokken is, zodat er een grote maatschappelijke consensus en gedragenheid kan zijn.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Uw inleiding, waarin u herhaalt dat peilbeheer belangrijk is en u wijst op de verschillende doelstellingen, kan ik alleen maar onderschrijven.

Wel moet ik u zeggen dat het mede de discussie is over de afspraken in De Blankaart, waarbij het tien jaar heeft geduurd voor men tot een consensus kwam, die me heeft geïnspireerd om deze vraag te stellen. Mensen die deel uitmaken van verschillende polders hebben me dat gesuggereerd. Wat is hun bezorgdheid? U hebt volledig gelijk dat men niet wil komen tot meer administratieve verplichtingen of meer complexe regelingen. Men heeft wel vragen bij de juridische waarde van de peilafspraken, niet voor de juridische waarde op zich, maar wel voor eventuele aansprakelijkheid in schadevergoeding die zou kunnen worden gevorderd ten gevolge van deze afspraken. Vandaar deze bekommernis.

Wat met bezwaren die burgers hebben? Blijkbaar wordt er gestreefd naar een consensus maar is er geen openbaar onderzoek geweest. Is dat niet noodzakelijk? Nogmaals, minister, ik pleit niet voor een administratieve verzwaaring van de procedures, maar wel voor rechtszekerheid. Als burgers meer rechten hebben op een schadevergoeding, in welke omstandigheden is dat dan? Onder welke vorm kunnen ze die vragen of afdwingen?

Indien u nu niet onmiddellijk op alle vragen kunt antwoorden en bepaalde zaken nog verder moeten worden onderzocht, dan heb ik er geen enkel probleem mee dat een bijkomend antwoord ons eventueel via de commissiesecretaris wordt bezorgd.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Minister, u hebt verwezen naar protocolafspraken. Mag ik ervan uitgaan dat een protocolafpraak voldoende sterk is om daarop terug te komen indien afspraken niet worden nagekomen? Kan effectief worden afgedwongen dat er bijsturende maatregelen worden genomen zodat de protocolafspraken wel worden nageleefd? Ook op juridisch vlak, bijvoorbeeld voor verzekeringen, heb ik er geen zicht op of een protocolafpraak volstaat. Wat de waterbeheerder betreft, veronderstel ik dat een protocolafpraak effectief afdwingbaar is en moet worden nageleefd of eventueel bijgestuurd.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik begrijp uw bezorgdheid. Indien afspraken worden gemaakt waaraan iedereen zich moet houden en een van de actoren doet dat niet, dan kunnen de andere actoren in de problemen komen. Er kunnen dan problemen zijn met de aansprakelijkheid.

Ik geloof in een protocol, maar niet echt in een ander juridisch instrument. Ik zal laten nagaan in hoeverre zo'n protocol afdwingbaar is en of daar een aansprakelijkheid uit geput kan worden. Ik zal het antwoord via het commissiesecretariaat laten bezorgen.

De heer Jos De Meyer: Ik wil u vragen te onderzoeken of voor dat verdere onderzoek een openbaar onderzoek nodig is.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■